ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

21. června 2007 *

Ve věci C-428/05,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 234 ES, podaná rozhodnutím Finanzgericht Hamburg (Německo) ze dne 21. listopadu 2005, došlým Soudnímu dvoru dne 2. prosince 2005, v řízení

Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení E. Juhász (zpravodaj), předseda senátu, G. Arestis a J. Malenovský, soudci,

generální advokát: Y. Bot,
vedoucí soudní kanceláře: B. Fülöp, rada,

* Jednací jazyk: němčina.

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 17. ledna 2007,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export O. Wenzlaffem, Rechtsanwalt,

— za Komisi Evropských společenství J.-C. Schiefererem a F. Erlbacherem, jako zmocněnci,

s přihlédnutím k rozhodnutí, přijatému po vyslechnutí generálního advokáta, rozhodnout věc bez stanoviska,

vydává tento

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce první věty, čl. 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 písm. a) nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty (Úř. věst. L 351, s. 1), ve znění nařízení Komise (ES) č. 604/98 ze dne 17. března 1998 (Úř. věst. L 80, s. 19, dále jen „nařízení č. 3665/87").

2 Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi společností Firma Laub GmbH & Co. Vieh & Fleisch Import-Export (dále jen „společnost Laub") a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (dále jen „Hauptzollamt") ohledně rozhodnutí posledně jmenovaného směřujícího k vrácení vývozní náhrady, která byla neoprávněně vyplacena společnosti Laub.

Právní rámec

3 Dvacátý pátý a padesátý bod odůvodnění nařízení č. 3665/87 stanoví:

„vzhledem k tomu, že pokud není dodržena lhůta pro vývoz nebo pro předložení dokladů nezbytných pro obdržení výplaty náhrady, není náhrada poskytnuta;

[...]

vzhledem k tomu, že z důvodu řádné správy je třeba vyžadovat, aby byly žádost a všechny ostatní doklady nezbytné k výplatě náhrady podány v přiměřené lhůtě, s výjimkou případu vyšší moci, zejména pokud nebylo možné dodržet lhůtu kvůli administrativním průtahům, které nelze přičíst vývozci". *(neoficiální překlad)*

4 Článek 11 odst. 3 první pododstavec první věta nařízení č. 3665/87 stanoví:

„Aniž je dotčena povinnost zaplatit zápornou částku uvedenou v odstavci 1 čtvrtém pododstavci, je příjemce povinen v případě neoprávněné výplaty náhrady vrátit neoprávněně získané částky, včetně každé sankce stanovené v odstavci 1 prvním pododstavci, a úroky vypočtené za období, které uplynulo mezi vyplacením a vrácením." *(neoficiální překlad)*

5 Článek 47 odst. 1, 2, 4 a 5 nařízení č. 3665/87, který je obsažen v hlavě 4 tohoto nařízení, nazvané „Postup pro výplatu náhrad", zní následovně:

„1. Náhradu vyplatí na zvláštní žádost vývozce pouze ten členský stát, na jehož území bylo přijato vývozní prohlášení.

Žádost o náhradu musí být podána:

a) buď písemně, členské státy mohou v této souvislosti stanovit zvláštní tiskopis;

[...]

2. S výjimkou případu vyšší moci musí být podklady pro výplatu náhrady nebo uvolnění jistoty podány do 12 měsíců ode dne, ve kterém bylo přijato vývozní prohlášení.

[...]

4. Pokud vývozce přes veškeré vynaložené úsilí nemohl získat a předložit doklady požadované podle článku 18 ve lhůtě stanovené v odstavci 2, může mu být poskytnuta dodatečná lhůta na jejich předložení.

5. Žádost, aby byly jiné doklady uznány za rovnocenné podle odstavce 3, [...] a žádost o dodatečnou lhůtu podle odstavce 4 musí být podány ve lhůtě stanovené v odstavci 2." *(neoficiální překlad)*

6 Článek 48 odst. 2 písm. a) nařízení zní následovně:

„Pokud je do šesti měsíců od uplynutí lhůt stanovených v čl. 47 odst. 2, 4 a 5 prokázáno, že byly dodrženy všechny požadavky stanovené předpisy Společenství, rovná se vyplacená náhrada 85 % náhrady, která by byla vyplacena, kdyby byly dodrženy všechny požadavky." *(neoficiální překlad)*

Spor v původním řízení a předběžná otázka

7 Společnost Laub podala dvě vývozní prohlášení dne 26. ledna 1999 a 26. února 1999 týkající se vývozu zmraženého vepřového masa do Ruska. Hauptzollamt poskytl a vyplatil související vývozní náhradu.

8 Dopisem ze dne 20. září 2001 Hauptzollamt uplatnil, že náhrada byla vyplacena neoprávněně, neboť oba nákladní listy předložené jako přepravní doklady společně se žádostí o výplatu vývozní náhrady byly neúplné. Tyto doklady totiž ve svých oddílech 16 a 23 obsahovaly pouze neúplné údaje o dopravci a neobsahovaly podpis či razítko tohoto dopravce.

9 V odpovědi ze dne 26. září 2001 předložila společnost Laub náležitě doplněné nákladní listy s razítky dopravce. Společnost Laub vysvětlila, že dodatečné nákladní listy jí byly předány později, nicméně s ohledem na rozhodnutí Hauptzollamt o poskytnutí náhrady nepovažovala za nezbytné tyto doklady předložit, neboť měla za to, že již předložené přepravní doklady byly dostatečné.

10 Dvěma opravnými oznámeními ze 14. a 17. prosince 2001 požadoval Hauptzollamt i přesto vrácení vyplacených náhrad. Vzhledem k tomu, že Hauptzollamt zamítl stížnost podanou společností Laub proti těmto oznámením, podala tato společnost žalobu k Finanzgericht Hamburg (finanční soud v Hamburku).

11 Za těchto podmínek se Finanzgericht Hamburg rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Je náhrada ve smyslu čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce první věty nařízení (EHS) č. 3665/87 poskytnuta neoprávněně, a je ji proto nutno vrátit, pokud příjemce předloží podklady potřebné k výplatě až v rámci postupu pro vrácení náhrady a po uplynutí lhůt stanovených v čl. 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 písm. a) [uvedeného] nařízení?"

K předběžné otázce

12 Podstatou předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda za takových podmínek jako v původním řízení má vývozce právo předložit v rámci postupu pro vrácení vývozní náhrady stanoveného v čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87 doklady nezbytné k prokázání jeho nároku na tuto náhradu po uplynutí lhůt k předložení dokladů stanovených v čl. 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 písm. a) tohoto nařízení, nebo zda je předložení takových důkazů v tomto stádiu vyloučeno, takže je třeba považovat dotčenou náhradu za neoprávněně vyplacenou ve smyslu uvedeného čl. 11 odst. 3.

13 Společnost Laub i Komise Evropských společenství uplatňují, že vývozní náhrada nemůže být považovaná za „neoprávněně vyplacenou" z pouhého důvodu, že lhůty uvedené v čl. 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 písm. a) nařízení č. 3665/87 nebyly dodrženy. Tvrdí, že z rozsudku ze dne 14. dubna 2005, Käserei Champignon Hofmeister

(C-385/03, Sb. rozh. s. I-2997), vyplývá, že lhůty uvedené v těchto článcích nepředstavují materiální podmínky, nýbrž pouze správní formality nezbytné k získání výplaty náhrady, takže porušení uvedených lhůt nevede k tomu, že je náhrada považována za „neoprávněně vyplacenou".

14 Společnost Laub mimoto tvrdí, že z analýzy systému a účelu nařízení č. 3665/87 vyplývá, že postup pro výplatu náhrady a postup pro vrácení náhrady jsou postupy, jež se vzájemně odlišují, přičemž každý směřuje k vlastním cílům, takže není namístě uplatnit lhůty uvedené v článku 47 tohoto nařízení v rámci postupu pro vrácení náhrady.

15 Společnost Laub je toho názoru, že jestliže příslušný orgán vyplatil na základě důkazů poskytnutých vývozcem vývozní náhradu s konečnou platností nebo uvolnil jistotu vytvořenou pro předem vyplacenou náhradu, zásada legitimního očekávání brání tomu, aby příslušný orgán požadoval vrácení uvedené náhrady z toho důvodu, že tyto důkazy jsou nedostatečné. Podle společnosti Laub má vývozce právo se domnívat, že v tomto stádiu členský stát ověřil předložené důkazy a že nemusí nadále vyvíjet úsilí o získání dodatečných důkazů stanovených nařízením č. 3665/87.

16 Je třeba nejdříve uvést, že nedodržení procesních pravidel upravených v nařízení č. 3665/87 může obecně vést k omezení, nebo i pozbytí nároku na vývozní náhradu. Tak je tomu zejména v případě, že vývozce předloží důkazy nezbytné k získání vývozní náhrady až po uplynutí lhůt uvedených v čl. 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 tohoto nařízení.

17 Dvacátý pátý bod odůvodnění nařízení č. 3665/87 stanoví, že pokud není dodržena lhůta pro vývoz nebo pro předložení důkazů nezbytných pro obdržení výplaty

náhrady, není náhrada poskytnuta. Podle čl. 48 odst. 2 písm. a) uvedeného nařízení je náhrada, která má být vyplacena vývozci, snížena o 15 %, pokud vývozce předloží nezbytné důkazy do šesti měsíců od uplynutí lhůty stanovené zejména v čl. 47 odst. 2 tohoto nařízení.

18 Ačkoli Soudní dvůr v bodě 26 výše uvedeného rozsudku Käserei Champignon Hofmeister rozhodl, že článek 47 nařízení č. 3665/87 spadá do procesních pravidel, jež je vývozce povinen dodržet k tomu, aby získal výplatu náhrady, nemění to nic na tom, že porušení těchto pravidel může vést ke snížení nebo pozbytí částky náhrady, jež náleží vývozci.

19 Pokud jde však o věc v původním řízení, je nesporné, že se netýká předložení důkazů v rámci postupu pro výplatu náhrady uvedeného v čl. 47 odst. 2 nařízení č. 3665/87. Skutečnosti, které jsou příčinou této předběžné otázky, nastaly později, a sice v rámci postupu pro vrácení náhrady zahájeného podle čl. 11 odst. 3 tohoto nařízení poté, co postup pro výplatu náhrady byl již ukončen a vývozní náhrada byla vyplacena příslušným orgánem.

20 Článek 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 nařízení č. 3665/87 sice stanoví lhůty, jež se použijí pro předložení důkazů nezbytných k výplatě náhrady, uvedené nařízení však neobsahuje ustanovení týkající se lhůt, jež se použijí v případě uplatnění postupu pro vrácení náhrady uvedeného v čl. 11 odst. 3.

21 Je třeba zdůraznit, že z toho, že neexistují takováto ustanovení, nevyplývá, že po výplatě náhrady nemůže příslušný orgán, který zjistil nedostatky v dokladech

předložených v souladu s čl. 47 odst. 2 nařízení č. 3665/87, požadovat od vývozce potřebné dodatečné informace a popřípadě přijmout opatření nezbytná k vrácení uvedené náhrady.

22 Takové právo je naopak v souladu s účelem postupu pro vrácení náhrady uvedeného v čl. 11 odst. 3 nařízení č. 3665/87. Cílem tohoto ustanovení je zajistit ochranu a správné použití rozpočtu Společenství v oblasti vývozních náhrad, a zejména zajistit, že pouze vývozci, kteří mají nárok na náhrady, tyto náhrady získají v souladu s objektivními podmínkami stanovenými zákonodárcem Společenství.

23 Soudní dvůr krom toho již rozhodl, že v případě náhrady vyplacené vývozci však nezbavuje uvolnění jistoty posledně jmenovaného povinností, jež mu na základě právní úpravy Společenství přísluší (viz rozsudek ze dne 12. července 1990, Philipp Brothers, C-155/89, Recueil, s. I-3265, body 13 až 16). Tato zásada se rovněž uplatní, pokud jde o výplatu náhrady vývozci, jenž nepředložil dostatečné důkazy k prokázání toho, že byly splněny podmínky pro získání nároku na náhradu.

24 Logickým následkem práva příslušného orgánu požadovat po vývozci doklady nezbytné k získání náhrady, dokonce i po výplatě této náhrady a po uplynutí lhůty uvedené v čl. 47 odst. 2 nařízení č. 3665/87, je to, že sám vývozce musí mít právo poskytnout informace nezbytné k prokázání svého nároku na náhradu.

25 Odepřít vývozcům toto právo by představovalo porušení zásady řádné správy, neboť tato zásada brání tomu, aby orgán veřejné správy ukládal sankce za nedodržení procesních pravidel hospodářskému subjektu jednajícímu v dobré víře, vyplývá-li toto nedodržení ze samotného jednání uvedeného správního orgánu. Skutečnost, že

příslušný orgán jednak vyplatil vývozní náhradu na základě neúplných důkazů, a jednak zahájil postup pro vrácení náhrady až po uplynutí určité doby, měla přitom přímý dopad na možnost společnosti Laub předložit dostatečné důkazy. Krom toho z žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nevyplývá, že příslušný orgán má za to, že vývozce nejednal v dobré víře.

26 Bylo by v rozporu s účelem nařízení č. 3665/87, kdyby mohlo jednání příslušného orgánu zbavovat vývozce zemědělských produktů výhod plynoucích ze systému vývozních náhrad, přestože splňují podmínky stanovené tímto nařízením a jednají v dobré víře.

27 Vzhledem k tomu, že lhůty uvedené v čl. 47 odst. 2 a čl. 48 odst. 2 písm. a) nařízení č. 3665/87 se nepoužijí u postupu pro vrácení náhrady a neexistují zvláštní pravidla práva Společenství upravující lhůty pro předložení dodatečných důkazů v rámci postupu pro vrácení náhrady, je věcí příslušných vnitrostátních orgánů, aby v souladu s vnitrostátním právem, s výhradou omezení stanovených právem Společenství, poskytly dodatečnou lhůtu v závislosti na zvláštních okolnostech každého jednotlivého případu (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 19. června 2003, Eribrand, C-467/01, Recueil, s. I-6471, bod 49). Poskytnutá lhůta musí být přiměřená k tomu, aby umožnila vývozci získat a předložit nezbytnou dokumentaci, a musí zohledňovat zejména případné dopady jednání příslušného orgánu na vývozce.

28 S ohledem na výše uvedené je namístě odpovědět na položenou otázku tak, že vývozní náhradu nelze považovat za „neoprávněně vyplacenou" ve smyslu čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce první věty nařízení č. 3665/87, předloží-li příjemce v rámci postupu pro vrácení této náhrady důkazy nezbytné k odůvodnění svého nároku na uvedenou náhradu. Je věcí příslušných vnitrostátních orgánů, aby stanovily přiměřenou lhůtu, která umožní uvedenému příjemci tyto důkazy předložit.

K nákladům řízení

29 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení vzhledem ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

Vývozní náhradu nelze považovat za „neoprávněně vyplacenou" ve smyslu čl. 11 odst. 3 prvního pododstavce první věty nařízení Komise (EHS) č. 3665/87 ze dne 27. listopadu 1987, kterým se stanoví společná prováděcí pravidla k režimu vývozních náhrad pro zemědělské produkty, ve znění nařízení Komise (ES) č. 604/98 ze dne 17. března 1998, předloží-li příjemce v rámci postupu pro vrácení této náhrady důkazy nezbytné k odůvodnění svého nároku na uvedenou náhradu. Je věcí příslušných vnitrostátních orgánů, aby stanovily přiměřenou lhůtu, která umožní uvedenému příjemci tyto důkazy předložit.

Podpisy.